

**TIINA
RAEVAARA
KAUPUNKI
JONKA
KESKELLÄ
ON
METSÄ**

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Tiina Raevaaralta on aiemmin ilmestynyt
Liken julkaisemana seuraavat romaanisarjat:

Eerika Hämeranta -trillerisarja

Peilityyni (2025)

Uinuva solu (2023)

Sielujen syöveri (2022)

Polaaripyörre (2021)

Kaksoiskierre (2020)

Pelko-trilogia

Veri joka suonissasi virtaa (2017)

Korppinaiset (2016)

Yö ei saa tulla (uudelleenjulkaisu 2021)

Taiteen edistämiskeskus on tukenut kirjailijan työskentelyä.

© Tiina Raevaara ja Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Helsinki

Tekstin- ja tiedonloughinta kielletty.

ISBN 978-951-1-53072-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Teille, jotka katositte

VUONNA 1988

MAAILMA OLI PELKKÄÄ vaaleanvihreää valoa, ahdistavaa kirkkautta ja välkettä puiden latvuksissa. Eeva-Liisa kiiruhti metsäpolulla paniikin jyskyttäessä rintakehässä. Hän piteli mekonhelmaa ylhäällä, jottei kompastuisi siihen, ja työnsi toisella kädellä oksia sivuun tieltään. Asiat olivat pahasti pielessä, pahemmin kuin hän oli osannut ajatellakaan.

Puron ääni alkoi jo erottua, ja solina sekoittui punarinnan lurittelevaan lauluun. Eeva-Liisa jatkoi syvemmälle metsään joukko mustanpuhuvia tunteita kannoillaan. Raivo, syylisyys. Pelko, ennen kaikkea pelko. Hän ei pelännyt metsää itseään. Metsä oli aina ollut hyvän puolella ja niin se oli nytkin.

Saattoi kuitenkin olla, että metsässä oli vaarana tapahtua jotain hirveää. Jotain yhtä kamalaa, mitä Eeva-Liisa oli ehtinyt todistaa jo aiemmin tänään. Metsä oli ehkä täynnä latvusten läpi sirottuvaa valoa, mutta se ei riittänyt pitämään pahaa poissa.

Oli sitä paitsi väärä vuorokaudenaika punarinnalle, Eeva-Liisa tajusi. Sekin kertoi, ettei kaikki ollut täällä hyvin. Nyt piti olla nopea. Kun vain tietäisi, mistä olisi paras etsiä. Hän pelkäsi olevansa myöhässä.

Eeva-Liisa lähestyi paikkaa, jossa kevään sulattama vesi alkoi virrata maan uumenista kivien lomasta. Soliseva puro oli näkyvissä vain tähän vuodenaikaan, ja muutaman viikon päästä se

olisi ehkä kuivunut jo olemattomiin. Polku kulki puron vierustaan, ja kun Eeva-Liisa oli seurannut virtaa hetken, hän tuli kohtaamaan, jossa uomaan yhtyi toinen. Siihen hän pysähtyi, haravoi katseellaan maata ja terästi kuuloaan. Vain linnut pitivät ääntä. Punarinnan lisäksi hän kuuli tiaisten helskyttelyä ja sepelkyyhkyn huhuilua. Ei askelia, ei huutoja eikä oksien katkeilua.

Eeva-Liisa antoi hengityksensä tasaantua hetken ja painoi kädet rintakehän päälle kuin yrittäisi työntää paniikin takaisin sinne mistä se oli tullut. Sitten hän lähti taas liikkeelle. Punarinnan laulu katkesi, mutta jatkui pian hieman eri kohdassa. Oli kuin lintu olisi pyrhähdellyt puusta toiseen Eeva-Liisan edellä, kiirehtinyt häntä eteenpäin. Ei ollut aikaa hidastella, vaikka metsä yritti muistuttaa maailman kauneudesta. Valkovuokot kukkivat aurinkoisen läikän kohdalla, ja lämmin sammal tuoksui.

Jokin muukin tuoksui, Eeva-Liisa tajusi äkkiä. Vieras metallinen haju. Hän katsahti alaspäin ja hätkähti. Puron vesi ei ollut enää kirkasta, vaan se vaahtosi ja sen pinnalla näytti kelluvan jotain tummaa. Toisesta uomasta tulevaan veteen oli sekoittunut jotakin. Eeva-Liisa ei ollut ennen nähnyt sellaista. Hän astui noron yli ja lähti seuraamaan sivuhaaraa. Se katosi ajoittain maan sisään, mutta vaahto paljasti, missä vesi nousi taas taivasalle. Eeva-Liisa kiirehti askeliaan, ylitti kaatuneita puunrunkoja ja väisteli veden liukastamia kiviä.

Oli niin paljon asioita, jotka olivat nyt aivan väärin. Jos hän sulki silmänsä, vajaa tunti sitten koettu näkymä palasi silmien eteen. Häntä oksetti. Oli parempi pitää silmät auki ja antaa metsän valon täyttää mieli. Pimeys pysyisi hetkellisesti poissa. Kuinka pahoja ihmiset saattoivatkaan olla? Miksi lapset joutuivat kärsimään aikuisten pahuudesta? Miksi aina lapset?

Hän tuli pieneen notkoon, jonka pohjalla vesi kerääntyi

matalaksi lammikoksi. Pinta oli täynnä vaahtoa. Heti notkon toisella puolen maa alkoi nousta. Kivien peittämää rinnettä hallitsi paksu, ikivanha tervaleppä, jonka runko oli leveiden rosojen kirjoma ja oksat vuosikymmenien vääntelemät.

Eeva-Liisalle jokainen maiseman yksityiskohta oli tuttu. Hän olisi voinut katsella tätä kaikkea unissaan ja nähdä kaiken yhtä tarkasti kuin valveilla. Siksi kiiltelevät juovat lepän kyljessä kiinnittivät heti hänen huomionsa. Oli kuin jotain olisi valunut puunkuorta pitkin kiville ja lopulta veteen saakka. Hänen katseensa nousi runkoa pitkin tummia jälkiä seuraten. Ne levenivät ja tummenivat.

Eeva-Liisa huudahti kauhistuksesta, astui varomattomasti taaksepäin ja oli kaatua. Sydän tuntui pysähtyvän hetkeksi, ja hän pakottautui vetämään ilmaa sisäänsä.

Puu ei ollut enää pelkkä puu. Metrien korkeudessa – ehkä neljän metrin, Eeva-Liisa sanoi myöhemmin, kun hän yritti kuvailla näkyä ystävilleen – oli nainen. Käsivarret olivat kietoutuneet rungon ympärille, toinen jalka oli koukussa oksanhaarassa ja toinen roikkui vapaana. Kasvot olivat painautuneet vasten runkoa, ja iho oli lähes yhtä harmaa kuin puun kuori. Lehdet olivat vasta puhkeamassa, ja Eeva-Liisa erotti, kuinka naisen pitkät hiukset olivat takussa ja sotkeutuneet oksiin. Silmät olivat kiinni, ilme luovuttanut ja surullinen, toisaalta ehkä myös helpottunut, sillä luovuttaminen saa ihmisen joskus levolliseksi. Niin Eeva-Liisa yritti ajatella. Mustan takin liepeet olivat tarttuneet oksistoon, ja näytti siltä kuin naisella olisi ollut suuret mustat siivet, kuin hän olisi ollut valtava naakka tai varis.

Jostain puun ja naisen välistä oli valunut verta litroittain, enemmän kuin ihmisessä uskoisi verta olevankaan. Se oli jähmettynyt kiinni puunkuoreen, mutta vaahtosi yhä vedessä.

Ylhäällä puussa roikkui kuolleena nainen, jota paikallinen nuoriso kutsui Täti Mustaksi. Eeva-Liisa ei koskaan kutsunut häntä sillä nimityksellä. Naisen oikea nimi oli Helena.

”Hyvästi, Helena”, Eeva-Liisa kuiskasi ja terästäytyi sitten. Ihmisäänen kuuleminen – vaikka se olikin hänen omansa – rikkoi taian, joka oli hetkeksi laskeutunut metsän ylle. Hän käänsi puulle selkensä varmana siitä, että heti hänen takanaan odotti jokin, joku, joka oli tästä vastuussa. Ei ketään. Ei varjoakaan. Ei risaustakaan missään.

Saattoi olla jo liian myöhäistä. Hänen piti jatkaa etsimistä, ja hän joutuisi pelkäämään omankin henkensä puolesta. Eeva-Liisa otti kiinni mekonhelmasta ja pyrähti juoksuun.

VUONNA 2026

”JOS MÄ TYHJENNÄN tän lipaston ja sä käyt läpi vaatekaapin?” Benjami ehdotti, ja Päivi katsahti poikaansa kiitollisena. Äidin asunto palvelutalossa piti tyhjentää vuorokauden sisällä, mutta Päivi oli edelleen lähinnä hämmentynyt. Töissä hän oli mestari organisoimaan, siviilissäkin järjesti monenkymmenen hengen juhlat parin tunnin varoitusajalla, mutta nyt hän tunsu menettäneensä kaiken aloitekykynsä.

Vaikka äiti oli sairastanut etenevää dementiaa vuosikaudet, kuolema oli lopulta tullut yllätyksenä. Hoitaja oli soittanut illalla, ja tunnin päästä äiti oli ollut jo poissa.

Se oli tapahtunut eilen. Päivin oli tavattoman vaikea ymmärtää ajan tämänhetkistä rakennetta. Kuinka niin isoja asioita voi tapahtua niin varoittamatta ja äkillisesti, ja kuinka oli mahdollista, että aika jatkoi edelleen kulkuaan? Toisaalta hänestä tuntui kuin kaikki ajat olisivat olleet läsnä yhtäikaa. Ne Päivin lapsuuden hetket, kun äitikin oli vielä nuori. Benjaminin syntymä ja se, kuinka äiti alkoi itkeä nostaessaan tuoreen tyttärenpoikansa syliin. Se, kuinka isä kuoli kymmenisen vuotta sitten polku-pyöräonnettomuudessa ja äiti muutti palvelutaloon. Kaikki oli läsnä tässä pienessä steriilissä huoneessa juuri nyt.

”Jos mä laitan poisheitettävät vaatteet jätessäkkiin ja kerään tähän sängylle sellaiset, jotka kannattaa säästää?” Päivi ehdotti Benjamille ja yritti keskittyä käsillä olevaan tehtävään. Hänen

ja Benjamin roolit olivat kääntyneet päinvastaiseksi kuin oli tarkoitettu. Benjami oli järkevä ja suunnitelmallinen, Päivi täysin hukassa. Benjami oli aikuinen, Päivi taantunut lapseksi. Hävetti, että hän kyseli neljäkymmentäkahdeksanvuotiaana pakkausohjeita seitsemäntoistavuotiaalta pojaltaan.

”Se on hyvä suunnitelma”, Benjami vakuutti, hymyili äidilleen kannustavasti ja veti lipaston ylälaatikon auki.

Päivi oli viime vuodet ihmetellyt, kuinka hieno ihminen pojasta oli tullut. Teini-ikäisenä Päivi itse oli ollut pelkästään sekaisin. Viikonloppuillat olivat kuluneet kaljakassin kanssa keskustassa tai kotibileissä omenaviinipullo tiukasti otteessa. He olivat kaikki olleet sekaisin, koko porukka, ja maailma oli tuntunut synkältä ja kaoottiselta, suorastaan hysteeriseltä. Oli tapahtunut kaikenlaista, eikä Päivi halunnut erityisesti muistella niitä aikoja. Sitten vanhemmat olivatkin tempaisseet hänet kesken kaiken muualle. Ajatelleet, että Päivi tarvitsisi uuden alun. Niin se oli myös ollut. Tuonijoelta lähteminen oli pelastanut hänet.

Päivi avasi kaapin ja katsoi sisältöä voimattomana. Kaapissa olevat vaatteet haisivat tunkkaisilta ja näyttivät menneisyydestä materialisoituneilta. Hän tarttui valkoiseen jakkuun, jossa oli olkatoppaukset ja valtavankokoiset napit. Voi kahdeksankymmentäluku, toivottavasti et tule koskaan takaisin, hän lausui mielessään ja työnsi jakun jätessäkkiin.

”Täällä on joku leikekirja”, Benjami keskeytti hänen ajatukseensa. Päivi vilkaisi taakseen. Lipaston keskimmäinen laatikko oli auki. Poika oli istahtanut sängylle nuhruihin kenkälaatikko vierellään ja selasi jotakin. ”Uutisia. Miksiköhän mummu on leikannut tällaisia talteen?”

Päivi istahti pojan viereen. Kellastuneet sanomalehden palaset käpristelivät reunoistaan. Jokunen leike oli jo irronnut

kokonaan. Päivi ei muistanut nähneensä paksua mustakantista vihkoa koskaan ennen.

”Kaksi henkilöä kuoli liikenneonnettomuudessa”, Benjami luki ääneen otsikon ja katsahti sitten äitiinsä. ”Tää on uutinen vuodelta 1988. Sieltä sun kotikaupungista.”

Poika selasi vihkoa edestakaisin, luki otsikoita sieltä täältä. ”Nää taitaa kaikki olla Tuonijoelta. Mies kuoli järkyttävässä onnettomuudessa rautatieasemalla. Vanha puukoulu sytytettiin tuleen, palokunta esti isommat vahingot”, hän lausui juhmallisesti ja käänsi sivuja taaksepäin. ”Kadonnutta koulutyttöä ei ole edelleenkään löydetty. Metsästä löytyi surmattu nainen, poliisi pyytää yleisöä lopettamaan huhujen levittämisen.”

Päivi puristi kämmenet yhteen ja yritti saada veren kiertämään. Äkkiä oli tullut kylmä. Muistot alkoivat nousta silmien eteen. Mieli loihti näkyviin sellaistaakin, mitä hän ei oikeasti ollut itse todistanut. Lapsen kuvittelukyky oli kehittänyt sitä hurjempia näkymiä, mitä vähemmän aikuiset olivat tapahtumista paljastaneet.

Benjami vilkaisi Päiviä eikä ehkä tajunnut, mitä kaikkea tämä kävi läpi, koska hän jatkoi uteliaana selailua äidistään välittämättä ja avasi satunnaisen aukeaman vihon loppupuolelta. ”Nuorisojoukko pahoinpiteli vastaantulevia vanhuksia. Tuhopolttosarja jatkuu yhä”, poika luetteli otsikoita kuin jonkin televisiosarjan jaksoselostuksia. ”Anttilan tiloihin murtauduttiin kolmesti saman viikonlopun aikana. Kirkkoherra huolissaan nuorten arvomaailmasta. Kaupunki järjestää keskustelutilan Kaikkien lintujen metsän turvallisuudesta.”

Jokainen otsikko tuntui luovan yhteyden aikojen välille aivan kuin sähköisku olisi kurottanut menneisyydestä tähän hetkeen. Benjami oli juuri kysymäisillään jotain, mutta Päivi

kiskaisi vihon poikansa otteesta ja palasi sen ensimmäiselle aukeamalle. Hän selaili hetken sivuja ja pohti näkemäänsä. Uutiset eivät olleet aivan täsmällisessä aikajärjestyksessä. Ehkä äiti oli leikellyt niitä talteen hieman jälkikäteen ja liimannut sille sivulle, mihin sen kokoinen leike sattuikaan mahtumaan. Osa uutisista oli silti selvästi lajiteltu niin, että samaa aihetta koskevat jutut olivat vierekkäin.

Joihinkin leikkeisiin äiti oli itse kirjoittanut päivämäärän. Hänen käsialansa oli säntillistä ja kadehdittavan kaunista. ”Kaksi ihmistä kuoli auto-onnettomuudessa”, oli ensimmäinen vihkoon liimattu uutinen. Toisen otsikko kuului ”30-vuotias virkanainen kateissa jo kolmatta viikkoa.”

”Outoa”, Päivi sanoi lopulta ääneen. ”En ymmärrä, miksi äiti on laittanut nämä talteen. En ole koskaan nähnyt koko vihkoa.”

Benjami katsoi häntä uteliaana mutta ehkä myös hieman huolestuneena. ”Muistatko sä nää tapahtumat? Koskeeko nää jotain teidän tuttuja?”

Päivi ei tiennyt, mitä vastata. ”Jotkut muistan”, hän sanoi lopulta. ”Osa ei soita mitään kelloja, vaikka ne kuulostavat niin isoilta jutuilta, että varmaan pitäisi.”

Hän käänsi esiin viimeiset sivut. Leikkeet loppuivat vuoteen 1997, vaikka vihossa olisi ollut vielä hieman tilaa. He olivat asuneet silloin jo kolmisen vuotta muualla. Miksi äiti oli halunnut panna muistiin entisen kotikaupungin tapahtumia? Miksei hän jättänyt sitä kokonaan taakseen? Ja miksi hän ei ollut kerännyt talteen hyviä uutisia, olisihan sellaisiakin riittänyt?

Päivi vilkaisi Benjamia, joka luki uutisia hänen käsivartensa yli suurella uteliaisuudella. Poika oli niin vilpitön. Tuntui, ettei hänen sisällään vellonut mitään sellaista mustaa myrskyä, josta Päivi oli samanikäisenä kärsinyt. Uudessa sukupolvessa

oli jotain paljon parempaa kuin Päivin omassa. Mistä oli tullut kaikki se viha, ilkeys ja häpeä, joka oli tehnyt hänen ja hänen ikätovereidensa elämästä tahmeaa, Päivi oli pohtinut usein. Se valkoinen, kaiken tuhoava raivo, joka otti välillä Päivinkin otteeseensa.

Hän päätti, että Benjami ansaitsi rehellisyyttä. Ainakin hitusen.

”Tämä tyttö oli hyvä ystäväni”, hän sanoi ja selasi esiin uutisen, jossa kerrottiin yhdeksänvuotiaan tytön katoamisesta. Viereen liimatussa muutamaa viikkoa myöhemmässä jutussa poliisin edustajat kertoivat, ettei tyttöä ollut edelleenkään löydetty. ”Hän oli Senja. Senja Koistinen. Me oltiin parhaat kaverit jo ennen koulun alkua.”

Benjami katsahti häneen yllättyneenä. ”Mitä sille tapahtui? Löydettiinkö sitä koskaan?”

Päivi puisteli päätään ensin epävarmasti, sitten päättäväisemmin. ”Ei, ei ainakaan mun tietääkseni. Olisi siitä varmaan kerrottu julkisuudessa. Se julistettiin kuolleeksi, kun katoamisesta oli kulunut viisi vuotta.”

”Sä et ole koskaan puhunut tästä”, poika sanoi. Ei nuhtelevasti vaan pelkästään huolestuneena. Päivi tunsu jälleen syyllisyyden piston sisimmässään.

”Mä olin niin nuori, kun Senja katosi. Kolmasluokkalainen on ihan lapsi vasta. Kaikki, mitä silloin tapahtui, on mun muistoissa sekavaa ja epätodellista. Enkä mä ole ajatellut näitä juttuja pitkiin aikoihin.”

Päivi vaikenä ja yritti löytää oikeita sanoja. Se oli hankalaa, koska muistot olivat enimmäkseen hajanaisen oloisia välähdyksiä tai epämiellyttäviä vihlaisuja. Oli joitain hetkiä, jolloin hän oli ollut vähällä kertoa Benjamille lapsuudestaan, mutta lopulta

sopivaa ajankohtaa ei ollut koskaan löytynyt. Hyvinä aikoina ei tehnyt mieli muistella huonoja, eikä huonoina aikoina kaivannut mitään ylimääräistä mieltä vaivaamaan.

”Senjan perheellä oli ollut kaikenlaisia vaikeuksia, vaikkohan mä lapsena oikein tajunnut, mistä oli kyse”, hän sanoi vielä.

Äkkiä hänestä tuntui enemmänkin surulliselta kuin ahdistuneelta. Ei Senjan takia, ei ainakaan pelkästään, vaan hänen itsensä takia. Kuinka epätoivoista oli ollut olla lapsi, jolle aikuiset eivät koskaan paljastaneet asioiden oikea laitaa. Kuinka surullista oli ollut tarpoa tietämättömyydessä kuin se olisi ollut paksua, kosteudesta raskasta lunta. Ja kuinka hitaasti, vasta vuosien mittaan, hänelle oli avautunut sekin, mitä Senjan perheelle oli oikeastaan tapahtunut, eikä kukaan aikuinen silloinkaan ottanut asioita puheeksi, käynyt niitä läpi Päivin kanssa.

Hänen silmissään sumeni, mutta hän yritti piilottaa sen Benjamilta. ”Sitä paitsi kun Senja katosi, mä luulin, että metsä oli jotenkin nielaissut sen. Vanginnut sisäänsä. Että metsä oli paha. Mä oikeasti ajattelin niin vuosia.”

”Ai”, Benjami lausahti, naurahti melkein. ”Miksi sä niin luulit?”

Päivi kohautti harteitaan, hengähti syvään ja ajatteli Tati Mustaa. Näki tämän mielessään kuin epäselvän varjon näkökentän laitamilla. Ei kyennyt tarkentamaan kasvoihin. Ehkä hän ei ollut koskaan uskaltanut katsoa naista kunnolla. ”Vähän Senjan katoamisen jälkeen sieltä metsästä löytyi tapettu nainen. Sellainen vähän outo ihminen, jota me lapset pelättiin ja toisaalta pilkattiin selän takana. Sen tappajia ei koskaan saatu kiinni, tai ainakaan mä en ole kuullut. Mä ajattelin, että metsä oli syyppä siihenkin. Mutta ei se tietenkään ollut. Eihän se voinut olla.”

”Hurjaa”, Benjami sanoi silmät suurina. ”Sä et todellakaan ole puhunut näistä aiemmin. Mitä sä sitten ajattelet, että Senjalle oikeasti tapahtui?”

Päivi puisteli taas päätänsä. Silmät tuntuivat entistä sameammilta. ”En mä tiedä. Jotainhan sille tapahtui. Ehkä siellä metsässä tai ehkä jossain muualla. Mä en ole aktiivisesti ajatellut sitä, ymmärrät varmaan.” Päivin ääni alkoi muuttua käheäksi. Hän oli ollut ajattelematta näitä asioita vuosikaudet, ja äkkiä ne suorastaan peittivät hänet alleen. Päivi oli pitkään ajatellut olevansa vahva ja kovapintainen ihminen. Nyt hän tunsu itsensä yhtä epävarmaksi kuin silloin lapsena. ”Äh, en mä pysty puhumaan tästä nyt, en täällä”, hän sanoi ja vilkaisi vaaleanvihreitä seiniä heidän ympärillään.

”Kerro joskus myöhemmin”, Benjami sanoi ja taputti Päivin käsivartta. ”Nyt on joka tapauksessa vähän kiire pakata.” Poika nousi sängyltä ja asteli lipaston eteen jatkamaan työtään. Päivi ei tiennyt, oliko hän huomannut kyyneleet. Ehkä oli – eikä halunnut nolostuttaa äitiään.

Päivi ei kuitenkaan osannut jättää asiaa taakseen. Hän tarasi leikekirjaan kuin se olisi portti kaikkeen hänen menettämäänsä, käänsi sivua ja yritti täyttää ajatuksensa jollain muulla kuin Senjalla. Oli niin paljon muutakin. Valtavasti tapahtumia, jotka sekoittuivat osin toisiinsa. Vanhan koulun tulipalon hän muisti, mutta tulipaloja oli ollut muitakin, oli hämäriä muistikuvia savunhajusta ja palokunnasta, poliiseista, jotka kiertelivät kyselemässä ihmisiltä, mitä he olivat nähneet. Anttilan talon ja ilkeivallan hän muisti hyvin, koska nuoriso piteli rakennuksen suojissa sadetta viikonloppuiltoina keskustassa, ja joukossa oli aina joku, jossa tyhmyys erityisesti tiivistyi.

Joidenkin uutisten kohdalle hän pysähtyi pidemmäksi aikaa. ”30-vuotias virkanainen kateissa jo kolmatta viikkoa”, otsikko kertoi, mutta se herätti Päivissä vain muistikuvien heijastuksia, jotka haalistuivat olemattomiin heti, kun niihin yritti tarkentaa katseensa, ja joiden olemassaolosta ei lopulta voinut olla lainkaan varma. Seuraavalta sivulta hän löysi toisen uutisen samasta aiheesta, se oli julkaistu vain kaksi vuorokautta edellisen jälkeen: ”Nuorisotoimenjohtaja Inkeri Hukka nähtiin viimeksi toukokuun viidentenä päivänä. Sen jälkeen hänestä ei ole havaintoja.” Rakeisesta mustavalkoisesta valokuvasta ei erottunut käytännössä muuta kuin että Inkeri Hukka oli ollut hyvännäköinen ja vaaleatukkainen mutta lujailmeinen nuori nainen. Äidin mielestä naisen katoamisessa oli kuitenkin ollut jotain kiinnostavaa, koska katoamista koskevat uutiset oli poimittu muiden joukkoon.

Päivi sulki vihon ja laski sen sängylle viereensä. Benjami kilisytti parhaillaan isovaarinsa kunniamerkkejä, katseli kaiverruksia niiden takana ja nosti laatikosta nipun kunniakirjoja. Päivi katseli hetken poikansa lohdullisen tuttua hahmoa, kunnes nousi ja suuntasi vessaan. Hän huuhteli kasvonsa viileällä vedellä ja kuivasi ne käsipaperiin, istahti vessanpöntön suljetulle kannelle ja yritti rauhoittua.

Hän ajatteli pientä omakotitaloa, jossa Senjan perhe oli asunut silloin, kun Päivi oli tutustunut häneen, noin vuotta ennen koulun alkamista. Talo oli ollut todella vaatimaton. Se oli sijainnut peltojen keskellä lähellä jokea. Kaikkialla talossa oli haisut tupakansavu, ja haju oli pinttynyt Senjan vaatteisiinkin niin, että vieraat aikuiset huomauttelivat jatkuvasti asiasta.

Päivi ajatteli kuitenkin erityisesti talon eteistä. Se oli maalattu oranssiksi, ja seinässä keittiön sisäänkäynnin vieressä oli

reikä suunnilleen Päivin pään korkeudella. Seinälevy oli painunut valtavalle lommolle ja revennyt, oli kuin joku olisi lyönyt seinää jollain painavalla esineellä. Senja ei koskaan sanonut asiasta mitään eikä Päivi kysynyt, mutta aina reiän nähdessään hän mietti, miksei seinää korjattu. Hänen oma isänsä olisi korjannut tuollaisen asian saman tien. Senjan perheessä kukaan ei tuntunut välittävän asiasta.

Kun Päivi ja Senja olivat menneet kolmannelle luokalle, Koistiset olivat muuttaneet kerrostaloon melko lähelle Päivin kotia. Senja oli ollut hirveän ylpeä heidän uudesta kodistaan, mutta uusi asunto ei ollut varmaankaan tarkoittanut uusia tuulia perheen elämässä. Nyt jälkeinpäin mietittynä se oli tarkoittanut vain entistä rajumpia tuulia. Joskus, kun Senja oli jo kadonnut, Päivi oli tajunnut, ettei Senja ollut koskaan päästänyt häntä heidän uuteen kotiinsa.

Päivi ei ollut lapsena ymmärtänyt sitäkään, että Senjan äiti oli ollut aina humalassa. Päivi oli pitänyt naista vain kiinnostavan kovaäänisenä ja rempseänä. Tämä oli hakenut Senjan joskus koulusta, huutanut tytärtään pihan laidalta ja huitonut näytävästi käsillään. Päiviä ei koskaan tultu hakemaan, ja hänen kokemuksensa humalaisista rajoittuivat muutenkin vain joukkioon, joka vietti kesäpäiviä kalliolla lähellä Intiaanipuistoa ja majaili huonokuntoisessa omakotitalossa, jota kukaan heistä ei välttämättä omistanut. Humalaiset olivat muita, ihmisiä, joita katseltiin ja tarkkailtiin etäältä. Päivi olikin tajunnut totuuden Senjan äidistä vasta joskus yläasteikäisenä, kun hänen luokkatoverinsa oli ottanut asian puheeksi.

Miten paljon aikuiset jättivätkään asioita kertomatta, Päivi ajatteli jälleen, tunsu itsensä vihaiseksi, nousi seisomaan ja piti käsiään kylmänä juoksevan veden alla niin kauan, että

Benjami alkoi varmaan jo ihmetellä. Viha oli hyväksi, se palautti toimintakyvyn.

Tultuaan kylpyhuoneesta Päivi kiskaisi nipullisen vaatteita henkareista ja sulloi ne jätesäkkiin. Turha niitä oli säilytellä. Äiti ei olisi itsekään tehnyt niin, jos olisi kyennyt ajattelemaan asioita selkeästi viimeisinä vuosinaan.

”Kukahen on Inkeri?” Benjami kysyi yllättäen lipaston äärestä. Päivi kääntyi hämmästyneenä häntä kohden. Äsken luetut uutiset nuorisotoimenjohtajan katoamisesta olivat tuoreena mielessä. ”Miten niin?” hän kysyi, laski kädessään olevat vaatteet sängylle ja käveli lähemmäs poikaansa.

”Tää kirjekuori on osoitettu jollekin Inkerille”, Benjami sanoi ja ojensi Päiville valkoisen, kulmistaan jo rispaantuneen kuoren, joka oli suljettu huolellisesti. *Inkerille*, sen päällä luki lyijykynällä kirjoitettuna. Käsiala oli selvästi äidin.

”En muista, että äiti olisi tuntenut ketään Inkeriä”, Päivi sanoi, käänteli kuorta käsissään ja mietti. Oliko yhteensattuma, että leikekirjan uutisissa esiintyi nainen nimeltä Inkeri Hukka, kadonnut nuorisotoimenjohtaja, vai oliko kyse todella samasta henkilöstä? Nimi ei ollut niin harvinainen, etteikö kyseessä olisi hyvinkin voinut olla joku aivan toinen Inkeri. Toisaalta äiti oli itsekin ollut Tuonijoen kaupungilla töissä. Ehkä hän oli tutustunut Inkeri Hukkaan siellä ja ottanut siksi talteen tätä koskevia uutisia.

Päivi työnsi sormensa kirjekuoren kulmaan rispaantuneesta aukosta ja repi kuoren auki. ”Anteeksi, Inkeri”, hän sanoi ääneen. ”Et nyt saa tätä kirjettä.” Hän veti kuoresta paksun nipun aanelosia ja pläräsi niitä pikaisesti. Benjami katseli häntä hiljaisena.

”Näyttää vanhoilta työpapereilta”, Päivi sanoi hetken kuluttua. ”Mummu oli pitkään töissä Tuonijoen kaupungilla. Ens-

kaupungintalon kansliassa ja sitten taloushallinnossa. Tässä näyttää olevan jotain ikivanhoja tiliotteita, kokouspöytäkirjoja ja sen sellaista. Ehkä Inkeri oli joku sen työkaveri ja nämä oli tarkoitus antaa sille joskus kymmeniä vuosia sitten.”

”Miksiköhän mummu on säilyttänyt ne?”

Päivi puisteli päätään. ”Vaikea sanoa. Muutenhan sen tavaroita karsittiin muuttojen yhteydessä reippaalla kädellä. Ihme, ettei mekään olla huomattu kirjekuorta aikaisemmin kun ollaan autettu mummua pakkaamaan. Nämä ei voi olla mitenkään tärkeitä.” Hän työnsi paperit takaisin kuoreen ja laski sen sängylle.

Jokin kiinnitti hänen huomionsa. Sängyllä oli edelleen pahvinen, kulmista repsottava kenkälaatikko, josta Benjami oli leikikirjan löytänyt. Laatikko ei ollutkaan vielä tyhjä. Sieltä pilkotti punainen ja kovin tutun oloinen esine. Päivi kurottautui nostamaan sen laatikosta.

Taskulamppu. Raskas ja kömpelö, sellaisia ne 80-luvulla olivat, mutta silloin, kun Päivi oli saanut lampun lahjaksi, se oli ollut uusinta uutta, moderni ja kiiltävä. Nyt hopeanhoitoiset osat olivat samentuneet lähes rusehtaviksi, eikä punainenkaan näyttänyt yhtä valloittavan kirkkaalta kuin vuosikymmeniä sitten. Sama lamppu se kuitenkin oli: kytkimen vieressä oli pätkä muovista teippiä, jossa luki kohokirjaimin hänen nimensä. Päivi H. Miksi sellaista kirjoitinta sanottiinkaan, hän yritti muistaa. Oliko se Dymo? Hän muisti hyvin, kuinka oli kirjoittanut nimensä tarranauhalle isän ohjeiden mukaan ja liimannut sen lamppuun vielä syntymäpäivänsä iltana.

”Mikä se on?” Benjami kysyi. Hän oli siirtynyt sängyn viereen huomaamatta.

”Taskulamppu”, Päivi vastasi kuin kone. Hänen kätensä hikoilivat esineen metallista pintaa vasten. ”Sain sen lahjaksi,

kun täytin yhdeksän.” Järkytys tuntui todella keskittyvän käsiin, sillä ne vapisivat huomattavasti, kun Päivi käänteli lamppua otteessaan. ”Sen ei pitäisi olla täällä”, hän sanoi ennen kuin Benjami ehti kysyä mitään lisää. ”Sen piti olla hävinnyt.”

”Ilmeisesti mummu löysi sen”, Benjami sanoi ääni täynnä kummeksuntaa. Päivi tajusi hyvin, kuinka merkilliseltä hänen käytöksensä täytyi vaikuttaa.

”Sen piti olla hävinnyt lopullisesti”, Päivi vastasi, suorastaan intti vastaan Benjamille, joka oli viaton kaikkeen, täysin tietämätön tapahtumista ennen syntymäänsä. Nyt Päivi huomasi, että lampussa oli lommo. Se oli lampun leveässä etuosassa ja osui kohtaan, josta lampun saisi kierrettyä auki polttimoa vaihdettaessa. Itse asiassa lommo oli varsin iso, ja saattoi olla, ettei polttimon vaihto enää onnistuisi. Ei taskulamppu varmaan muutenkaan toimisi. Hän käveli keittiönurkkaukseen ja sytytti kirkkaat halogeenivalot kaapiston alapinnalta. Lommoon oli pinttynyt jotain tummaa. Aivan kuin joku olisi lyönyt lampulla niin kovaa, että osuma olisi työntänyt likaa metallin uurteisiin kymmeniksi vuosiksi.

Päivi puristi kätensä lampun ympärille ja kuvitteli, millaista sillä olisi lyödä. Ehkä taskulamppu oli vain pudonnut ja osunut vaikkapa kiveen. Miten ihmeessä se oli päätynyt äidin tavaroiden joukkoon?

”Milloin se hävisi?” Benjami kysyi. Hän oli kävellyt vierelle katsomaan.

”Silloin kun Senja katosi”, Päivi vastasi eikä saanut katsetaan irti lommosta. ”Samana iltana, kun näin Senjan viimeisen kerran. Annoin sille tämän lampun lainaksi. Se otti lampun multa, käveli metsään, eikä sitä nähty enää koskaan.”

VUONNA 1988

KAUPUNKI OLI KUIN viipaloitu leipä. Ensin sen läpi kulki junarata, heti radan itäpuolella moottoritie, sitten kiemurteleva joki ja sen vierellä vielä vanha valtatie. Mikä kohtalo tulla halkaistuksi niin moneen kertaan, Inkeri ajatteli. Mitä sellainen tekee kaupungille? Hän katseli seinän korkuista mustavalkoista ilmakuvaa kuin se piilottelisi ratkaisua johonkin ikiaikaiseen ongelmaan ja kertasi samalla opettelemaansa. Kaksikymmentäkaksituhatta asukasta, pinta-alaa kolmekymmentäviisi neliökilometriä. Suomen viidenneksi tiheimmin asuttu kunta. Kompakti kaupunki siis, otettavissa nopeasti haltuun. Tuonijoki oli niitä Etelä-Suomen radanvarren kiivaasti kasvavia pikkupaikkakuntia, jotka odottivat itseltään suuria, vaikka muille suomalaisille kaupunki oli tuttu vain junan tai auton ikkunasta.

Inkeri antoi kertaamisen olla ja syventyi kuvan yksityiskohtiin. Oli muutama iso teollisuuslaitos ja joitain suuria uudehkoja rakennuksia, jotka luultavimmin olivat kouluja. Tuliterät pientaloalueet erottuivat kartasta säntillisinä kuin elektroniset kytkentäkaaviot. Keskustan vanhat rakennukset erottuivat uusista sillä, etteivät ne suostuneet asettumaan yhtä tiiviisti ja lomittain katujen varteen kuin kaupunginarkkitehdit olisivat todennäköisesti halunneet. Liian paljon tilaa rakennusten välillä ja liian vähän pinta-alaa, vaikka huoneet olivatkin

korkeita. Moni purettaisiin seuraavina vuosina, niin se meni. Tämäkin kaupunki epäilemättä repi historiaansa riekaleiksi loisteliaamman tulevaisuuden toivossa.

Junaradan, suurten teiden ja joen länsipuolella kaupunki oli tiheimmin rakennettu kuin idässä. Sinne, itäpuolelle, tai ehkä tarkemmin sanottuna kaupungin koillisosaan, Inkerin huomio kiinnittyi. Harvoiksi jätetyt talorykelmät olivat siellä kiertyneet suuren metsän ympärille. Vain uloimmassa nurkassa metsä oli vapaa eikä kaupunki kahlinnut sitä. Oli kuin metsä olisi yrittänyt työntyä pakoon, yhtyä kaupungin ulkopuolisiin metsiin.

Tai ehkä asia oli päinvastoin. Tuosta kohdasta metsä tunkeutui kaupungin sisälle. Inkeri tuijotti sitä mietteliäänä kuin kuvassa olisi ollut virhe.

Ilmakuvan vieressä oli vitriini. Lasin takana seisovia pöytäviirejä kuvittivat tuntemattomat vaakunat. ”Ne ovat meidän ystävyyskaupunkeja”, kirkas ääni sanoi Inkerin selän takaa. Hän kääntyi katsomaan. Kanslisti, joka oli ottanut hänet vastaan ja johdattanut tähän tilaan odottamaan, oli näemmä seurannut perässä. Hiukset oli kammattu samanlaiseksi kuohkeaksi linnunpesäksi kuin prinsessa Dianalla ja huulipuna valittu suurten muovisten korvakorujen sävyn mukaan.

Inkeri kohensi vaistomaisesti ryhtiään, jotta sähkönsinisen jakun olkatoppaukset pysyisivät kohdallaan. ”Kiitos tiedosta”, hän vastasi tyyneästi ja jätti sanomatta, että standaarit ja muistomitalit olivat hänen makuunsa liian mahtipontisia. Kaiken tällaisen Inkeri olisi sulkenut arkistoihin. Miksi kaupungintalon olisi pitänyt muistuttaa museota, kun se olisi voinut viestiä tehokkuudesta ja tulevaisuudesta? Menneet kunnian hetket olivat aina pölykerroksen alla ja saivat ihmiset korkeintaan yskimään. Jos hänelle annettaisi mahdollisuus, hän muuttaisi

kaiken tällaisen pikavauhtia. Pois turha kumartelu muiden tekemisille ja tilalle viesti siitä, että Tuonijoki oli täynnä ahkeria nuoria ihmisiä.

”Saanko kysyä jotain?” kanslisti kysyi arasti. Inkeri nyökkäsi ja katsoi naista uteliaana. Nimi ei ollut painunut Inkerin mieleen niin kuin nimet eivät koskaan painuneet, ja hän koki siitä syyllisyyttä. Pitäisi kiinnittää enemmän huomiota ihmisiin. Hän oli toistellut asiaa itselleen varsin usein, mutta siihen ei tuntunut tulevan muutosta.

”Jännittääkö sinua?” kanslisti kysyi. Inkeri yllättyi. Kysymys oli suorasukainen, lähes tunkeileva, ja samaan aikaan hellyttävän vilpitön.

”Vähän”, hän vastasi hymyä pidätellen. ”Mutta ei se haittaa. Olen ollut kovissa paikoissa aiemminkin.” Hänen katseensa osui tilan takaosassa olevaan oveen. Neuvotteluhuone, vihreässä ovelsa luki. Ovenpielessä paloi punainen merkkivalo.

Kanslisti nyökkäsi. Ilmeestä paistoi ihailu, ja Inkeri olisi halunnut jatkaa vielä, sanoa naiselle jotain niin äärimmäisen kannustavaa, että tämä olisi jättänyt työnsä välittömästi ja kii-ruhtanut kohti suurempia haasteita. Peitonnut lopulta kaikki ne, joiden määräyksiä oli vuosikaudet työssään täyttänyt. Näyttänyt heille kaapin paikan. Ehkä hän tekisikin joskus niin.

Inkeri oli jo avaamassa suutaan, kun neuvotteluhuoneen suunnasta kuului kolahdus. Pienikokoinen mies seisoi oven-suussa. ”Inkeri Hukka, ole hyvä”, mies kutsui.

✱

Inkerillä oli neljä elämänohjetta. Ensimmäinen: Tapahtui mitä tahansa, katso ihmisiä silmiin. Toinen: Älä ajattele sitä, mitä ei

enää ole tai koskaan ollut. Kolmas: Ymmärrä, että ihmiset ovat täsmälleen päinvastaisia kuin he väittävät. Neljäs: Nuku niin vähän kuin mahdollista.

”Oikein ulkomainen tutkinto”, kaupunginhallituksen puheenjohtaja Ensio Pantti sanoi. Inkeri ymmärsi hyvin, mitä kaikkea äänensävy piti sisällään. Hän katsoi Panttia syvälle silmiin ja hymyili. Mies vetäytyi aavistuksen taaksepäin ja laski katseen takaisin papereihinsa.

Huone oli tupakansavun täyttämä. Henkilöstöpäällikkö Seppo Konkelovaara istui pöydän kauimmaisessa kulmassa ja poltti. Tuhkakuppi hänen edessään paljasti, että päivä oli ollut pitkä, vaikka kello oli vasta yksitoista aamupäivällä. Konkellovaara oli pieni ja laiha mies, kuin lapsi, mutta hänen ihonsa oli hyvin ryppeinen. Inkeri yritti olla tuijottamatta.

Ensio Pantti oli puolestaan suuri. Ei niinkään lihava, vähän toki sitäkin, mutta ennen kaikkea harteikas ja roteva. Kaula oli yhtä paksu kuin pää, ranteet jyrkemmät kuin useimpien ihmisten pohkeet. Hän oli riisunut puvuntakkinsa, eikä Inkeri voinut olla miettimättä, mitä kokoa ruudullisen paidan täytyi olla mahtuakseen Ensio Pantin päälle. Jostain syystä Inkeri alkoi ajatella vanhempiensa valtavaa sohvia, joka oli täyttänyt puolet olohuoneesta ehkä heidän Tukholman-asunnossaan. Vai oliko se Belgian-aikaa? Hän muisti, miltä tuntui vajota hitaasti sohvatyynyjen väliin.

”Olen hallintotieteiden maisteri”, Inkeri sanoi. ”Leidenin yliopistossa Haagissa tehty tutkintoni vastaa täysin suomalaista tutkintoa.”

”Vai Haagissa. Hollannissa siis”, Pantti totesi aivan kuin tieto olisi ollut Inkerille uusi. ”Mikä sinut ajoi ulkomaille? Etkö päässyt yliopistoon Suomessa?”

”Perheeni asui Amsterdamissa silloin kun valmistuin ylioppilaaksi ja valitsin opiskelupaikkaa”, Inkeri vastasi, katsoi kumpaaakin miestä vuorotellen. Tupakansavu kutitti kurkkua, ja Konkelovaaraa oli vaikea nähdä savuverhon takaa.

”Ovatko vanhempasi Hollannissa töissä?” Pantti kysyi.

”Olivat, mutta nyt he ovat jo eläkkeellä”, Inkeri tyytyi vastamaan eikä ollut varma, kuinka oleellista hänen diplomaatteina työskennelleiden vanhempiensa elämä kaikessa tässä oli. Ehkä mies oli vain utelias. Inkerin perhe oli ehtinyt asua ennen Hollantia jo Ruotsissa, Belgiassa ja Kreikassa. Oli kulunut viikkoja siitä, kun Inkeri oli viimeksi puhunut vanhempiensa kanssa. Vaikka Inkeri rakasti heitä, he olivat jollain ratkaisevalla tavalla erilaisia kuin hän itse, ja erilaisuuden muuria oli välillä vaikea ylittää. Äiti ja isä olisivat silti tehneet kaikkensa Inkerin puolesta, oli tilanne mikä tahansa.

Konkelovaara päästi pienen yskähdyksen. ”Mennäänpä asiaan. Me näkisimme naisen kaupunginjohtajana tässä kaupungissa erittäin mielellämme”, hän sanoi kireästi savun keskeltä. Inkeri ymmärsi, että mies tarkoitti päinvastaista, mutta mitään muuta hän ei ollut olettanutkaan. Kuka muka valitsisi nykyaikana kolmekymppisen naisen kaupungin johtoon?

”Osaamisestahan se kaikki riippuu”, Pantti jatkoi ajatusta. ”Kerro työkokemuksestasi”, hän lisäsi nopeasti aivan kuin olisi yrittänyt saada Inkerin kiinni jostakin.

”Jo opiskeluaikana olin töissä Leidenin yliopistossa tiedekuntani opintosihteerin sijaisena. Kun olin saanut tutkinnon valmiiksi, olin ensin puolisen vuotta erään hyväntekeväisyysjärjestön toiminnanjohtajana Rotterdamissa ja sitten kaksi vuotta kansainvälisen hyväntekeväisyysjärjestöjen allianssin pääsihteerinä. Se oli varsin vastuullinen tehtävä, minulla oli